

Traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen, muiden kuin autoon kytkettäväksi tarkoitettujen hinattavien laitteiden sekä eläinten vetämien ajoneuvojen rakenne ja varusteet

TRAFICOM/75637/03.04.03.00/2020

Määräyksen tausta ja säädösperusta

Tällä määräyksellä Liikenne- ja viestintävirasto antaa määräykset tarkemmat määräykset traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen, muiden kuin autoon kytkettäväksi tarkoitettujen hinattavien laitteiden sekä eläinten vetämien ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista. Uusi ajoneuvolaki (82/2021) on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.3.2021. Määräyksenantovaltuus perustuu uuden ajoneuvolain (82/2021) 15 §:n 1 ja 2 momenttiin ja 58 §:n 2 momenttiin.

Ajoneuvon rakennetta, hallintalaitteita ja varusteita koskevia määräysvaltuuksia koskevan ajoneuvolain (82/2021) 15 §:n 1 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto antaa määräykset: 1) paineilmajarruilla varustettujen autojen ja niiden perävaunujen jarrujärjestelmää koskevista kansallisessa piensarjatyyppihyväksynnässä, yksittäishyväksynnässä, rekisteröintikatsastuksessa ja muutokatsastuksessa sovellettavista vaihtoehtoisista vaatimuksista; 2) liikennekäyttöön sallittuja nastoja ja nastarenkaita koskevista vaatimuksista. Pykälän 2 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkemmat määräykset: 1) ajoneuvon rakennetta ja ominaisuuksia koskevista vaatimuksista; 2) ajoneuvon valmistenumeroa ja valmistajan kilpeä koskevista vaatimuksista; 3) ajoneuvon järjestelmiä, komponentteja, erillisiä teknisiä yksiköitä, osia ja varusteita koskevista vaatimuksista; 4) tavarankuljetukseen käytettävien ajoneuvojen kuormakorien ja kuormatilojen vaatimuksista, kuorman varmistamiseen käytettävistä kiinnityspisteistä sekä suojarakenteista; 5) kuorman sitomiseen ja varmistamiseen käytettävistä sidonta- ja kiinnitysvälineistä; 6) ajoneuvojen käyttöön liittyvistä, muista kuin 1–3 kohdassa tarkoitetuista hyväksyntää edellyttävistä järjestelmistä, komponenteista, erillisistä teknisistä yksiköistä ja osista sekä muista varusteista kuin 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuista varusteista; 7) esteettömistä ajoneuvoista sekä sellaisen muun M-luokan ajoneuvon, ei kuitenkaan ambulanssin, jota voidaan käyttää paareilla matkustavien tai liikkumisesteisten henkilöiden kuljetukseen, kuljetustilan mitoituksesta ja matkustamiseen tarvittavista apuvälineistä sekä niiden kiinnityksestä; 8) 12 §:n 2 momentissa tarkoitettua taksamittarista, muusta laitteesta ja järjestelmästä. Pykälän 3 momentin mukaisesti pykälässä tarkoitettujen määräysten on oltava tarpeellisia riittävän kansainvälisen yleisen vaatimustason saavuttamiseksi sekä liikenneturvallisuuden, terveyden- ja ympäristönsuojelun riittävän tason varmistamiseksi.

Ajoneuvolain (82/2021) tyyppihyväksyntää koskevia tarkempia säännöksiä koskevan 58 §:n 1 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää: 1) tyyppihyväksynnässä käytettävistä ajoneuvotyypin mukaisista luokituksista; 2) tyyppihyväksyntää koskevien teknisten tietojen ja hyväksyntätietojen ilmoittamisesta ja tallentamisesta tyyppihyväksyntärekisteriin; 3) kansallisesti piensarjatyyppihyväksyttävien ajoneuvojen rekisteriin merkitsemisen vuosittaisesta enimmäismäärästä. Pykälän 2 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkemmat määräykset ajoneuvotyypin tarkemmasta jaottelusta kansallisessa tyyppihyväksynnässä. Pykälän 3 momentin mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkemmat määräykset nastan ja rengas-nastayhdistelmän tyyppihyväksyntämenettelystä sekä niiden tyyppihyväksyntää koskevasta merkinnästä ja sen sijoittelusta.

Tieliikennelain (729/2018) 103 §:n mukaisesti hitaan ajoneuvon kilpeä ei saa asentaa muuhun kuin tässä pykälässä tarkoitettuun ajoneuvoon. Hitaan ajoneuvon kilpeä on käytettävä: 1) kolmipyöräisessä mopossa ja kevyessä nelipyörässä; 2) traktorissa, jonka rakenteellinen nopeus on enintään 50 kilometriä tunnissa; 3) muussa kuin kävellen ohjattavassa moottorityökoneessa; 4) työvälineessä ja hinattavassa ajoneuvossa, joka kytketään 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettuun ajoneuvoon, jos työväline tai hinattava ajoneuvo estää vetoajoneuvoon kiinnitetyn hitaan ajoneuvon kilven näkymisen taaksepäin; 5) ajoneuvoon kytketyssä hinattavassa ajoneuvossa, jos ajoneuvoyhdistelmän suurin tiellä sallittu nopeus on hinattavasta ajoneuvosta johtuen enintään 50 kilometriä tunnissa. Hitaan ajoneuvon kilven saa asentaa myös traktoriin, jonka rakenteellinen nopeus on enintään 60 kilometriä tunnissa. Hitaan ajoneuvon kilven saa asentaa myös köydellä, ketjulla, vaijerilla tai puomilla hinattavaan moottorikäyttöiseen ajoneuvoon varoittamaan takana tulevia muuta liikennettä hitaammin liikkuvista ajoneuvoista. Hitaan ajoneuvon kilpeä ei tarvitse kiinnittää ajoneuvoon, johon on kytketty hitaan ajoneuvon kilvellä varustettu ajoneuvo tai työväline, eikä ajoneuvoon, joka on ulkomaan rekisterissä.

Määräyksen valmistelu

Määräysluonnos on valmisteltu Liikenne- ja viestintävirastossa. Määräyshankepäättökseen antamisesta on tiedotettu Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja sähköpostitse tieliikenteen määräysvalmistelun tiedostuslistalle ilmoittautuneille. Sidosryhmillä ja kansalaisilla on ollut mahdollisuus kommentoida hanketta valmistelun edetessä.

Määräysluonnoksesta on pyydetty kirjalliset lausunnot ajalla 28.5.- 24.7.2020. Lausuntopyyntö on julkaistu lisäksi Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla.

Määräysluonnos on notifioitu teknisten määräysten ilmoitusmenettelyn mukaisesti (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2015/1535).

Arvio määräyksen vaikutuksista

Määräyksellä ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia eikä sillä ole vaikutusta esteettömyyteen.

Määräyksellä pyritään ensisijaisesti antamaan tarpeelliset määräykset traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen, muiden kuin autoon kytkettäväksi tarkoitettujen hinattavien laitteiden sekä eläinten vetämien ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista siltä osin kuin sääntelyä ei siirretä muihin säädöksiin.

Vaikutukset liikenneturvallisuuteen ja ympäristöön pysyvät pääosin nykyistä vastaavalla tasolla.

Yksityiskohtaiset perustelut

Kohta 1.1 Määräyksen tarkoitus

Kohtaan 1.1 tehdään tarpeelliset muutokset säädösviittauksiin ja viraston nimi päivitetään

Kohta 1.2 Soveltamisala

Soveltamisalaa koskevaa 1.2 kohtaa täsmennetään soveltamisalan rajausten osalta ja siihen tehdään kielellisiä tarkistuksia.

Sotilasajoneuvolla tarkoitetaan kumottavan ajoneuvolain 1090/2002 3§ 4 kohdan mukaista Puolustusvoimien hallinnassa olevaa tai puolustusvoimien käyttöön erityisesti tarkoitettua ajoneuvoa sekä Suomessa olevaa Yhdistyneiden Kansakuntien rauhanturvaamistoimintaan tarkoitettua ajoneuvoa ja toisen

valtion asevoimien omistamaa tai sen käytössä olevaa ajoneuvoa. Tämä määräys koskee sotilasajoneuvoja vain siltä osin kuin ajoneuvolaissa tai sen nojalla ei ole annettu kyseisiä ajoneuvoja koskevia erityissäännöksiä. Uusi ajoneuvolaki koskee sotilasajoneuvoja ainoastaan siirtymäsäännöksiä osalta, sillä sotilasajoneuvoista on tarkoitus jatkossa säätää omassa laissaan.

Lisäksi kohtaan otetaan informatiivinen maininta siitä, että erikoiskuljetuksessa käytettävän ajoneuvon on täytettävä sekä tämän määräyksen, että nimenomaiset erikoiskuljetuksia koskevat säännökset ja määräykset. Kohdasta poistetaan informaatioviittaus sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan maastoajoneuvon ja moottorityökoneen käyttäjälle aiheutuvien riskien rajoittamista koskeviin säädöksiin, joista virastolla ei ole toimivaltaa määrätä. Kohdasta poistetaan viittaukset lakiin eräiden teknisten laitteiden vaatimustenmukaisuudesta (1016/2004) ja valtioneuvoston asetuksista koneiden turvallisuudesta (400/2008).

Kohta. 1.3 Määritelmät

Kohdassa 1.3 annetuista määritelmistä muutetaan kirjainluettelo numeroinniksi ja lisätään viittaus ajoneuvolain määritelmien soveltamiseen. Määritelmistä poistetaan virheellinen valmistajan määritelmä. Valmistajaa ei ole tyhjentävästi määriteltä ajoneuvolaissa vaan sillä viitataan ajoneuvon, järjestelmän, komponentin, erillisen teknisen yksikön, osan tai varusteen valmistajaan.

Valmistajan edustaja on kuitenkin lailla määriteltä. Ajoneuvolain 2 §:n 1 momentin 53 kohdan mukaisesti valmistajan edustajalla tarkoitetaan sitä, jonka ajoneuvon, järjestelmän, komponentin, erillisen teknisen yksikön, osan tai varusteen valmistaja on valtuuttanut edustamaan itseään hyväksyntäviranomaisiin ja markkinavalvontaviranomaisiin nähden sekä toimimaan puolestaan tyyppi- tai yksittäishyväksyntään liittyvissä asioissa. Koska asiasta säädetään jo lain tasolla, ei annetusta määritelmästä poikkeavaa määritelmää samalle termille ole syytä säilyttää.

Eläimen vetämän vaunun määritelmä muutetaan niin ikään viittaukseksi ajoneuvolailla annettuun määritelmään.

Kohdat 2.2, 3.5, 5.7 ja 7.5 Hitaan ajoneuvon kilpi

Hitaan ajoneuvon kilvestä määrätään 2.2, 3.5, 5.7 ja 7.5 kohdassa. Hitaan ajoneuvon kilvestä on säädetty ajoneuvojen käytöstä tiellä annetun asetuksen (1257/1992, käyttöasetus) 51 a §:ssä. Käyttöasetus kumoutuu 1.6.2020 uuden tieliikennelain (729/2018) voimaantulon myötä. Hitaan ajoneuvon kilpeä koskeva sääntely on siirretty tieliikennelain 103 §:ään. Tieliikennelain 103 §:n perusteluiden (HE 180/2017, s. 238) mukaan hitaan ajoneuvon kilvestä säädetään ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista annetussa valtioneuvoston asetuksen (1270/2014) 4 §:ssä. Liikenteen turvallisuusvirasto voi antaa tarkempia määräyksiä hitaan ajoneuvon kilvestä ajoneuvolain 27 a §:n nojalla. Ajoneuvolain 27 a § vastaa sisällöllisesti uuden ajoneuvolain 15 §:ää.

Kohdat 2.6 ja 4.6 (Traktorin/maastoajoneuvon) suojakypärä

Määräyksen 2.6 ja 4.6 kohdassa määrätään suojakypärästä. Tieliikennelain 92 §:n mukaisesti kuljettajan ja matkustajan on aina käytettävä tyypiltään hyväksyttyä asianmukaisesti kiinnitettyä suojakypärää ajettaessa moottoripyörällä, sellaisella kolmipyörällä, nelipyörällä, raskaalla nelipyörällä tai kevyellä nelipyörällä, jota ei ole varustettu korilla tai suojakaarella, mopolla, moottorikelkalla sekä sellaisella maastoajoneuvolla tai traktorilla, joka on varustettu ohjaustangolla ja satulamallisella istuimella, mutta jota ei ole varustettu korilla eikä suojakaarella.

Pykälässä veloitetaan kuljettaja myös huolehtimaan siitä, että alle 15-vuotias matkustaja käyttää suojakypärää. Velvollisuus käyttää suojakypärää on ulotettu koskemaan myös edellä mainituissa ajoneuvoissa tarkoitettujen ajoneuvojen perävaunussa olevia matkustajia silloin, kun perävaunua ei ole varustettu umpinaisella korilla eikä suojaakaarella.

Samoin kuin hitaan ajoneuvon kilpeä koskevan sääntelyn osalta, säädetään varusteiden teknisten vaatimusten tarkempien määräysten antamisen valtuutuksista ajoneuvolailla, jonka 15 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto voi antaa tarkemmat määräykset ajoneuvon järjestelmiä, komponentteja, erillisiä teknisiä yksiköitä, osia ja varusteita koskevista vaatimuksista.

Kohta 3.1 (Moottorityökoneen) omamassa

Moottorityökoneen omamassaa koskevaan 3.1 kohtaan tarkennetaan omamassan määrittelyn perusteita määritelmiin tehtyä valmistajan määritelmän korjausta vastaavasti siten, että valmistajan ilmoittaman tilavuuden ohella huomioon voidaan ottaa valmistajan edustajan ilmoittama tilavuus.

Kohta 3.4 (Moottorityökoneen) pakolliset ja sallitut valaisimet ja heijastimet

Kohdassa 3.4 moottorityökoneessa sallittuihin valaisimiin ja heijastimiin lisätään mahdollisuus lisätä työlaitteisiin näkyvyyttä parantavia merkintöjä. Näkyvyyden kannalta tarpeellisiin osiin kuten puomeihin tai työkoneen kauhan varsiin saa kiinnittää keltaisia heijastavasta materiaalista olevia merkintöjä kohteiden näkyvyyden parantamiseksi tienkäyttäjälle. Sallitun värin rajaaminen keltaiseksi on perusteltua, koska merkinnät on sallittu sijoittaa tarkoituksenmukaisuusperusteisesti. Punaisen ja valkoisen värin käyttö puolestaan on rajattu käytettäväksi vain tiettyihin suuntiin näkyväksi. Heijastavaa materiaalia ei ole rajattu vastaavasti tarkemmin. Merkintä voi olla esimerkiksi E-säännön 104 mukaista keltaista teippiä. Sen sijaan kohdassa ei tarkoiteta liikennemerkkeissä yleisesti käytettävää vihreänkeltaista (lime) tai keltaista (appelsiini) päiväloistekalvaa vaan yleisesti ajoneuvoihin kiinnitettäväksi sopivaa heijastemateriaalia.

Kohdat 3.4.1 ja 4.5.2. (Maastoajoneuvon/moottorityökoneen) suuntavalaisimet

Kohtien 3.4.1 ja 4.5.2 määräykset kuljettajaa varten vaadituista ilmaisimista muutetaan veloitteen kohteen osalta vastaamaan tarkemmin ilmaisimen tarkoitusta. Jatkossa ei ole riittävää, että ilmaisimien on olemassa kuljettajaa varten, vaan ilmaisimen on oltava sijoitettuna siten, että kuljettaja voi sen tosiasiallisesti nähdä.

Kohta 3.8 Kävelen ohjattavaa moottorityökoneita koskevat poikkeukset

Kohdasta 3.8 korjataan kirjoitusvirhe numeroinnissa siten, että viittaus 3.1-3.7 kohtaan muutetaan viittaukseksi 3.1-3.6 kohtaan, koska kohdassa 3.7 tarkoitettu asetukset koskevat kävelen ohjattavaa moottorityökoneita.

Kohdat 3.9 ja 4.8 (Moottorityökoneen/maastoajoneuvon) Variantti ja versio kansallisessa tyyppihyväksynnässä

Valtioneuvoston asetuksesta ajoneuvojen hyväksynnästä (1244/2002) siirretään 16 a §:stä moottorityökoneita ja maastoajoneuvoa koskevan ajoneuvotyyppien variantteihin ja versioihin jaottelua koskeva sääntely määräyksen tasolle. Määräykseen lisätään muutoksen johdosta uusi 3.9 ja 4.8 kohta, joissa on viittaukset määräyksen liitteen 1 määräyksiin moottorityökoneen ja maastoajoneuvon jakamisesta variantteihin ja versioihin kansallisessa tyyppihyväksynnässä. Liitteessä 1 annetaan varsinaiset määräykset kyseisten ajoneuvotyyppien alajaottelusta. Määräykseen sisältyvä sääntely on asetukseen nähden yksityiskohtaista ja teknisluonteista, eikä sillä ole merkittävää vaikutusta ajoneuvolaissa tarkoitettuun

luokitteluun. Maastoajoneuvon ja moottorityökoneen jakamisesta ajoneuvotyyppeihin säädetään jatkossakin valtioneuvoston asetuksella.

Kohta 4.2 (Maastoajoneuvon) Peruutushälytintä

Maastoajoneuvon peruutushälytintä koskevaan 4.2 kohtaan lisätään määräykset maksimivoimakkuusvaatimuksen soveltamisen rajoittamisesta 3.2 kohtaa vastaavasti. Muutos on tarpeen, koska maastoajoneuvoja saatetaan käyttää soveltamisalan mukaisiin työtehtäviin.

Kohta 5.2 (Traktorin ja moottorityökoneen perävaunun sekä R-luokan perävaunun) Jarrut

Kohdassa 5.2 määrätään traktorin perävaunun jarruista. Kohdasta poistetaan vanhentunut vaatimus enintään 40 km/h nopeudella vedettäväksi tarkoitetun perävaunun jarrulaitteista. Traktoriyhdistelmien tieliikennekäytössä vaadittavista jarruominaisuuksista säädetään lähtökohtaisesti tieliikennelain (729/2018) 120 ja 121 §:ssä. Myös enintään 40 km/h nopeudella vedettäväksi tarkoitettujen traktoreiden perävaunujen jarruille asetetaan vaatimuksia lainkohdissa. Ajoneuvolain nojalla puolestaan on edellytetty, että jarrulaite ei ole vaarallinen, joten määräyksellä ei katsota saavutettavan juurikaan lisäarvoa liikenneturvallisuuden kannalta. Lisäksi maatalous- ja metsätraktoreiden jarrulaitteita koskeva jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä annetun neuvoston direktiivi 76/432/ETY, sellaisena kuin ne ovat muutettuna komission direktiivillä 96/63/EY on kumottu, joten päivitys on tältäkin osin tarpeen. Traktorin perävaunuja ei myöskään merkitä rekisteriin. Kohtaan sisällytettäisiin kuitenkin jatkossakin vaatimus siitä, että telirakenteisessa traktorin perävaunussa, jota on tarkoitettu vedettävän enintään 40 km/h nopeudella jarrujen on vaikutettava vähintään etummaisena akselin pyöriin.

Kohdan 5.3 viittaus direktiivin 2009/144/EY nimeen korjataan. Kyseessä on pyörillä varustettujen maatalous- ja metsätraktoreiden tietyistä osista ja ominaisuuksista annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/144/EY neuvoston direktiivin 89/173/ETY sijaan, johon aiempi nimi viittasi.

Kohdat 8.1. ja 8.2. (Eläimen vetämän ajoneuvon) heijastimet ja valaisimet

Eläimen vetämään ajoneuvoon on saanut asentaa heijastimia ja valaisimia vain vasemmalle puolelle ajoneuvon kulkusuuntaan nähden. Määräystä muutettiin siten, että vastaavat heijastimet ja valot saa asentaa myös ajoneuvon oikealle puolelle.

Kohta 10 Siirtymämääräykset

Siirtymämääräyksistä poistetaan vanhentunut maastoajoneuvon merkinantolaitteiden tyyppihyväksyntää koskeva siirtymämääräys, jonka mukaisesti määräyksen 4.3 kohdassa tarkoitetun maastoajoneuvon äänimerkinantolaitteen vaatimusten sijasta on 31.12.2020 saakka saanut ajoneuvon tyyppihyväksynnässä soveltaa 31.12.2018 voimaan tulleen traktoreiden, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen, muiden kuin autoon kytkettäväksi tarkoitettujen hinattavien laitteiden sekä eläinten vetämien ajoneuvojen rakenne ja varusteet -määräyksen (TRAFI/605526/03.04.03.00/2018) voimaan tullessa voimassa olleita vaatimuksia.

Määräykseen tehdään mainittujen muutosten lisäksi tarpeelliset lainsäädännön muutoksista johtuvat muutokset säädösviittauksiin, jonka lisäksi määräykseen tehdään pieniä kielellisiä tarkistuksia, joilla ei ole vaikutuksia määräyksen sisältöön. Määräyksen luettelointi päivitetään kirjaimista numeroinniksi.

Määräyksen aikataulu

Määräys on annettu 4.2.2021 ja se tulee voimaan 1.3.2021.

Määräyksestä viestiminen

Määräyshankkeen aloittamisesta on tiedotettu Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla sekä sähköpostitse tieliikenteen määräysvalmistelun tiedotuslistalle ilmoittautuneille. Määräysluonnoksesta pyydetään kirjalliset lausunnot ajalla. Lausuntopyyntö julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston internetsivuilla. Lisäksi lausuntopyyntö lähetetään tieliikenteen määräysvalmistelun tiedotuslistalle ilmoittautuneille sähköpostitse. Valmis määräys julkaistaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja Finlexissä. Määräyksen antamisesta tiedotetaan Liikenne- ja viestintäviraston verkkosivuilla ja erikseen sidosryhmille.